

Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája

☒ 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 27/A., ☎ 321-5262; Fax: 321-5405
E-mail: info@liganet.hu

Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága

Budapest
Donáti u. 35-45.
1 0 1 5

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája indítványozza, hogy az Alkotmánybíróság a sztrájkról szóló 1989. évi VII. tv. (továbbiakban: Sztrájk törvény) 3. § (1) bekezdésében szereplő „ha az 1. § (3) bekezdésébe ütközik” fordulata alkotmányellenességét állapítsa meg, mivel az ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, 8. § (2) bekezdésével, valamint 70/C. § (2) bekezdésével.

Indítványozzuk a Sztrájk törvény 4. § (2) bekezdés alkotmányellenességének megállapítását az Alkotmány 2. § (1) bekezdésbe ütközése okán.

Indítványozzuk továbbá a Sztrájk törvény 3. § (2) bekezdés alkotmányellenességének megállapítását az Alkotmány 2. §, 7. § (1) bekezdés, 8. § (2) bekezdés, valamint 70/C. § (2) bekezdés sérelme miatt, valamint a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (továbbiakban: Hszt.) 27. (2) bekezdésében szereplő második mondat első fordulatának alkotmányossági vizsgálatát és megsemmisítését, mivel az sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság elvét, valamint az Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglaltakat.

I. Joggal visszaélés, együttműködési kötelezettség megszegése, mint a sztrájk jogellenességének oka

Az Alkotmány 8. § (2) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.

Az Alkotmány 70/C. § (2) és (3) bekezdés alapján a sztrájkjogot az ezt szabályozó törvények keretei között lehet gyakorolni, a sztrájkjogról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

Az Alkotmánybíróság 88/B/1999. AB határozatában megállapította: „...az Alkotmány 70/C. § (2) bekezdése alapján a sztrájkjog egy olyan sajátos alkotmányos jog, amely az Alkotmány rendelkezésénél fogva törvény által korlátozottan, „az ezt szabályozó törvény keretei között” gyakorolha-

tó. Az Alkotmány e szabályozási módjából következően a törvényhozó nagyobb szabadsággal rendelkezik a sztrájkhoz való jog szabályozásában, mint más, alanyi jogi jellegű alapvető alkotmányos jogok esetén. A sztrájkjog nem alanyi jogi természetű alapvető jog, nem áll az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés védelme alatt, így a sztrájkjog szabályozása során a törvényhozó szélesebb körű felhatalmazással rendelkezik a sztrájkjog korlátozására is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a törvényhozónak ez a felhatalmazása alkotmányos korlátok nélküli. Abból, hogy sztrájkjog az Alkotmány által szabályozott jog, következik az, hogy a törvényhozó köteles biztosítani a sztrájkjog gyakorlásának feltételeit, a sztrájkjog gyakorlásából való kizárásnak csak alkotmányos indokból, valamely alkotmányos jog, alkotmányos érték, cél védelme érdekében van helye.”

A Sztrájk törvény 3. § (1) bekezdése taxatív felsorolást tartalmaz arra nézve, mely esetekben jogellenes a sztrájk. E felsorolást a 2010. évi CLXXVIII. tv. 1. § (1) bekezdése 2010. december 31-i hatállyal kiegészítette: a Sztrájk törvény 3. § (1) bekezdésének a) pontját akképp módosította, hogy az ott felsoroltak mellé két további jogellenességi okot beemelt. Így jogellenes a sztrájk - a korábbiak mellett -, ha az a Sztrájk törvény 1. § (3) bekezdésébe vagy a 4. § (2) bekezdésébe ütközik.

A Sztrájk törvény 1. § (3) bekezdése szerint: *„A sztrájkjog gyakorlása során a munkáltatónak és a munkavállalónak együtt kell működni. A sztrájkjoggal való visszaélés tilos.”*

Álláspontunk szerint a Sztrájk törvény 3. § (1) bekezdésében szereplő „ha az 1. § (3) bekezdésébe ütközik” fordulata alkotmányellenes, mivel nem felel meg az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében, valamint 70/C. § (2) bekezdésében foglaltaknak: a sztrájkjogot korlátozni ezek alapján csak törvényben lehet, illetve a sztrájkjogot az ezt szabályozó törvények keretei között lehet gyakorolni. Az alkotmányellenesség amiatt áll fenn, hogy a törvényalkotó nem határozza meg, mi tekinthető a sztrájk jogellenessége megállapítása szempontjából a munkáltató és a munkavállalók együttműködési kötelezettsége megszegésének, illetve a sztrájkjoggal visszaélésnek. A jogalkotó ahelyett, hogy törvényben határozná meg a sztrájkjog gyakorlásának feltételeit, azt a jövőben kialakítandó bírói gyakorlatra bízta. Előállhat az a helyzet, hogy a sztrájkjogukkal élő munkavállalók a Sztrájk törvény valamennyi rendelkezését betartják ugyan, egy vitatható bírói döntés mégis jogellenesnek ítélné a sztrájkot, a jogellenes sztrájk jogkövetkezményeitől való félelem pedig akár meg is akadályozhatja, hogy a munkavállalók sztrájkjogukkal éljenek, vagy sztrájk kezdeményezésébe fogjanak.

Az, hogy a jogalkotó nem szabályozza, mi minősül a munkáltató és a munkavállalók együttműködési kötelezettsége megszegésének, illetve a sztrájkjoggal visszaélésnek, kiszámíthatatlan helyzetet teremt a norma címzettjei számára, a jogi normának eltérő értelmezést enged, és ezzel olyan fokú jogbizonytalanságot is okoz, ami ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében meghatározott demokratikus jogállamiság követelményével.

II. Még elégséges szolgáltatásra kötelezett munkáltatók

A gyakorlatban már eddig is felmerült az a probléma, hogy a felek eltérően értelmezték, hogy a munkáltató a még elégséges szolgáltatásra kötelezettek körébe tartozik-e vagy sem. Amennyiben a

törvény a sztrájk jogellenességének következményét fűzi a még elégséges szolgáltatás mértékében, illetve feltételeiben való megállapodás hiányához, akkor taxatíve kellene felsorolnia, mely munkáltatók kötelezettek elégséges szolgáltatásra.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogbiztonság elvéből fakadóan az állam kötelessége annak biztosítása, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonságnak része a világos, felismerhetően értelmezhető és egyértelmű normatartalom. A normaszöveg értelmezhetetlenségének, avagy eltérő értelmezést engedő voltának az a következménye, hogy kiszámíthatatlan helyzetet teremt a norma címzettjei számára. Álláspontunk szerint a Sztrájk törvény 4. § (2) bekezdésében szereplő „annál a munkáltatónál, amely a lakosságot alapvetően érintő tevékenységet végez” meghatározás nem egyértelmű, nem világos, így a norma címzettjei számára kiszámíthatatlan helyzetet teremt. Mivel a törvény csak példálózó felsorolást ad arra, mi minősülhet ilyen munkáltatónak, adott esetben a sztrájkjog gyakorlói nem tudnak kellő bizonyossággal meggyőződni arról, hogy jogszerű sztrájkjuknak előfeltétele-e – törvényi szabályozás hiányában – a még elégséges szolgáltatásban való megállapodás. A jogi norma egyértelműségének hiányában a Sztrájk törvény 4. § (2) bekezdése nem felel meg az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelményének, így alkotmányellenes.

III. Államigazgatási szervek alkalmazottai sztrájkjogának korlátozása

Az Alkotmány 8. § (2) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja. Az Alkotmány 70/C. § (2) és (3) bekezdése alapján a sztrájkjogot az ezt szabályozó törvények keretei között lehet gyakorolni, a sztrájkjogról szóló törvény elfogadásához pedig a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

A Sztrájk törvény 3. § (2) bekezdés második mondata szerint az államigazgatási szerveknél a Kormány és az érintett szakszervezetek megállapodásában rögzített sajátos szabályok mellett gyakorolható a sztrájk joga. A Kormány és az érintett szakszervezetek 1994-ben kötöttek megállapodást a sztrájkjog gyakorlásáról, amely kormányközlemény formájában a Magyar Közlöny 1994/8. számában jelent meg.

Megítélésünk szerint a Sztrájk törvény 3. § (2) bekezdésének második mondata alkotmányellenes, mivel nem felel meg az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglaltaknak, az Alkotmány ezen pontja szerint ugyanis a sztrájkjogot szabályozni, illetve korlátozni csak törvényben lehet. Ezzel szemben az államigazgatási szerveknél dolgozók esetében nem törvény, még csak nem is rendelet, hanem jogszabályi formát nem öltő megállapodás rendezi a sztrájkjog gyakorlásának szabályait. A megállapodás a sztrájkjog gyakorlásával kapcsolatosan korlátokat állít fel a megállapodást aláíró szakszervezetek tagjai számára, az aláírói körön kívül eső szakszervezetek tagjai vagy az államigazgatás nem szervezett (nem szakszervezeti tag) dolgozói részére gyakorlatilag viszont meg is tiltja a sztrájkjog gyakorlását. A Sztrájk törvény 3. §-ának (2) bekezdése emiatt ellentétes az Alkotmány 8. § (2) bekezdésével, továbbá a 70/C. § (2) és (3) bekezdésével is.

IV. Rendvédelmi szervek dolgozóinak sztrájkjoga

A Sztrájk törvény 3. § (2) bekezdése szerint nincs helye sztrájknak az igazságszolgáltatási szerveknél, a Magyar Honvédségnél, a rendvédelmi, rendészeti szerveknél, és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál. A Hszt. 27. § (2) bekezdése a hivatásos állomány érdekképviselői részére sztrájk szervezését kifejezetten megtiltja.

Az 1999. évi C. törvénnyel hazánk kihirdette az Európa Tanács által elfogadott Európai Szociális Kartát, majd a 2009. évi VI. törvénnyel a Módosított Európai Szociális Kartát. A 2009. évi VI. törvény 1. § (2) bekezdése szerint a Karta 6. cikkére kiterjed a kötelező alkalmazás a Magyar Köztársaság vonatkozásában.

A Karta 6. cikke a kollektív alkuhoz való jog biztosításáról rendelkezik, ezen belül a sztrájkjogról a következőképp: *„A kollektív alkuhoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a Felek ... elismerik a dolgozók és munkáltatók jogát a kollektív cselekvéshez érdekütközések esetén, beleértve a sztrájkjogot, amely a korábban elfogadott kollektív egyezményekből fakadó kötelezettségek függvénye”* (Karta 6. cikk 4. pont). A Karta G. cikke körében megengedett az egyes jogok korlátozása, e cikk pedig így szól:

„1. Az I. részben ismertetett jogok és elvek, ha ténylegesen megvalósítják azokat és hatékony alkalmazásuk a II. részben előírtaknak megfelelően történik, akkor nem érheti őket semmiféle olyan megszorítás vagy korlátozás, amit az említett részek nem pontosítanak, kivéve azokat, amelyeket törvény ír elő és amelyekre demokratikus társadalomban szükség van mások jogainak és szabadságának, valamint a közérdek, a nemzetbiztonság, a közegészségügy vagy közerkölcs védelmében.

2. A jelen Karta alapján meghatározott jogok és kötelezettségek megengedett korlátozásait semmilyen más célból nem lehet alkalmazni, csak arra, amire előírták őket.”

A sztrájkjog tehát korlátozható mások jogainak, szabadságának, valamint a közérdek, a nemzetbiztonság, a közegészségügy vagy közerkölcs védelmében, azonban a Karta nem teszi lehetővé a sztrájkjog teljes tilalmát, a rendvédelmi szervek dolgozói esetében sem. Így a Sztrájk törvény 3. § (2) bekezdése, valamint a Hszt. 27. § (2) bekezdése szerinti sztrájktilalom nem felel meg a nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettségeinknek, így sérti a jogállamiság elvét, valamint az Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglaltakat.

Mindezekre tekintettel kérjük a felsorolt rendelkezések alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését.

Budapest, 2011. március 1.

Tisztelettel:

Gaskó István
elnök